

PHILANG

detsember 1998, nr.6.

Kogu koolimaja ümbrus oli täis tihedat suitsu ning muretsevaid treffneriste.

Treffneri vaim ei sure tulesurma

16. novembril laastas kooli kahjutuli, mis sai alguse Uve Saare kabinetist ning mille tagajärjel muutus k a s u t a m i s k õ l b m a t u k s füüsikakoridor.

Tuld märkas esimesena keemiaklassis tunnis olnud 12e. Algul oli klassis tunda suitsuhaisu ja õpilased polnud nõus tundi jätkama ning lahkusid klassist, et pidada tundi edasi oma koduklassis. Õpilased nägid klassist lahkudes koridoriaknast Uve kabinetis leeki. Osa tüdrukuid jooksis asjast teatama õppealajuhatajale ja Uvele, ülejäänud läksid hoiatama kaasõpilasi. Olles kuulnud, et kool põleb, lahkusid kõik klassidest. Enne häirekella helinat olid paljud treffneristid juba väljas edasist sündmuste käiku jälgimas. Rõivistus tekkis väike rüselus, kuid lõpuks said enamik treffneriste oma riided kätte. Nähes praktiliselt tervet kvartalit suitsusse mattuvat, mõisteti olukorra tõsidust, ometi ei uskunud ka paadunud pessimistid, et tagajärjed on nii hullud. Paljud tulihingelised Treffneri

patrioodid jäid veel kauaks põlevat koolimaja vaatama lootuses, et kohe-kohe saab tuli kustutatud. Nii kooli õuel kui ka selle ümbruskonnas oli igal pool näha treffneriste: kes nuttis, kes kõndis lihtsalt kurvalt ringi, kes tundsid heameelt selle üle, et järgmisel päeval ei pea arvatavasti kooli minema; paljud õpilased ja õpetajad olid šokis. Kahju, et on vaja säärast õnnetust mõistmaks, kui väga me oma kooli tegelikult armastame. Varsti peale kõigi majas olnud inimeste evakueerimist piirati läbipääs treffneri kooli juurde kollaste lintidega. Lindiga piiratud alale pääsesid vaid tähtsamad isikud; tavainimene, olgu ta treffnerist või mitte, sinna minna ei võinud ja igati õigustatult nad jäanuks tuletõrjajatele jalgu. Külmetavaid kooliõpilasi jätkus kooli lähistelevel tundideks, kuid oli palju ka neid, kes hoidsid end Treffneri juures toimuvaga kursis "Tartu Raadio" vahendusel. Tulele suudeti piir panna alles kella seitsme paiku, kuid kustutustööd jätkusid kuni kella poole üheksani õhtul.

Selles lehes

Reemann keldris kinni

Treffneristid käisid Valgre festivalil
lk.3

Intervjuu Priidu Beieriga
lk.6

Evelin- abiturient, kes korraga vähemalt kolmes kohas näib viibivat
lk.7

Mida arvavad kümnendikud arvestustest?
lk.8, 9

Kas neandertaallane kõneles?
lk.11

X- files kinolinal
lk.13

Õöseks jäi koolimajja ka tuletõrjavalve - juhuks, kui tuli peaks jälle alustama oma hävitustööd. Hoolimata sellest, et järgmisel päeval (nagu ka tervel nädalal) koolitunde ei toimunud, liikus juba varahommikust peale tahmunud ja suitsulõhnalises koolimajas ringi hulk treffneriste. Tuld mitmel põhjusel - kes ei olnud kuulnud, et kool ära jääb, kes oli jätnud oma asjad põlevasse koolimajja, kes tahtis näha tule tehtud kahjustusi ja leidis isegi neid, kes juba esimesel põlengujärgsel päeval olid tulnud appi koristama. Vaatepilt, mis koolirahvale füüsika- ja keemiakoridori vaadates avanes, polnud just kaunimate killast.

Vilistlaste kaitseks

On juba traditsiooniks kujunenud, et kooli aastapäeva tähistatakse balliga, mis toob kokku meie suure vilistlaspere häid aegu meenutama. Nii saab see olema ka tänavu, ainult selle vahega, et tegemist on heategevusballiga, mille pilet maksab vilistlastele 200 krooni ja õpilastele 30. Kas ikka on põhjendatud tahta vilistlastelt 200 ühe pileti eest? Kas tõesti on õige võtta ära võimalus kohtuda vanade klassivendade- õdedega neilt, kellel ei ole igapäev 200 krooni taskus? Väga paljud meie vilistlased on ju tudengid ja tudeng pole kunagi eriti rikas olnud. Raha kulub enda ülalpidamisele ja muuks otstarbeks, pealegi, kui tahetakse minna ballile, minnakse Ülikooli ballile, mille pilet on märksa odavam. Võibolla oleks õigem hoopis õpilastelt 50 krooni ja vilistlastelt 100 krooni pileti eest küsida. Tulijaid oleks kindlasti rohkem.

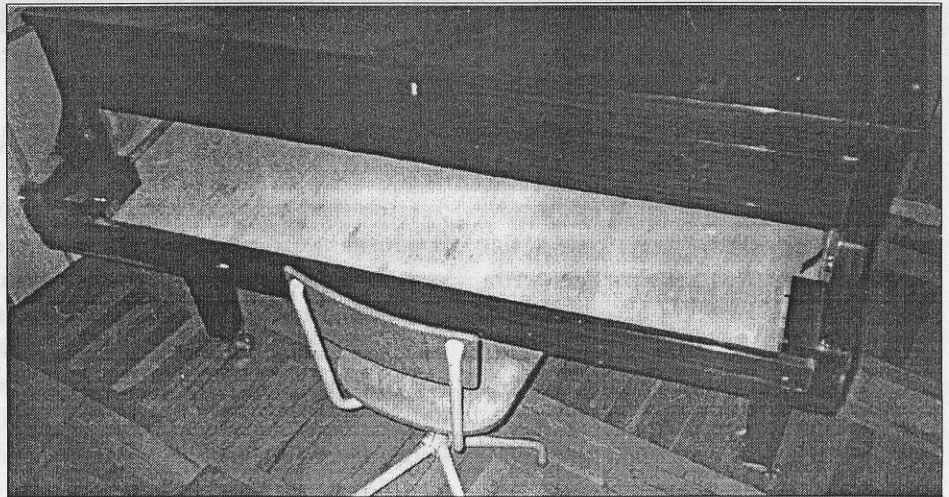
Koolipatriotism muutub seda tugevamaks, mida vanemaks me saame – varem lõpetanud on ehk nõus 200 krooni välja panema teades, et see on kooli heaks, nooremates aga kutsub see esile vastupidise efekti. Või ongi ball mõeldud ainult praegustele ja 10 aastat tagasi lõpetanud treffneristidele?

Treffneristid pidutsevad taas!

8.oktoobril pärast soomlastele korraldatud kontserti toimunud peol lõhuti klaver. Asja uuris politsei.

Reede hommikul (9.oktoobril) kirjutasid kõik peol viibinud seletuskirju. Juhul kui klaverilõhkuja oleks olnud meie koolist, siis järgneva kolme aasta jooksul ei oleks Treffneris enam pidusid toimunud. Nii et järgmisel aastal kooli astuvatel õpilastel oleks olnud võimalus pidudeks alles nende lõpuklassis. Pärast kuuajalist uurimist on klaveri lõhkuja siiski lõpuks leitud. Treffneristide hea nimi on taastatud, kuna klaveri kallal vägivalda tarvitanu õpib ühes teises Tartu koolis. Lõhkuja maksab kinni klaveri remondi. Kehtivuse kaotab algul väljakuulutatud kolmeaastane peokeeld.

Gustav Ernesaksa 90. sünniaastapäevale pühendatud Ülikooli aulas toimuvaks kontserdiks oli proovide tegemine raskendatud. "Töö on teatud raamidesse

Seal, kus varem olid klaveriklahvid, haigutab nüüd tühjus.

surutud- me ei saa paika panna kõiki liikumisi, mis meil oleks vaja kontserdi programmi jaoks. Klaverit praktiliselt ei ole võimalik transportida, sest pill ei kannata temperatuuri kõikumist ja läheb selle tulemusena häälest ära,"

kommenteeris enne kontserti olukorda muusikaõpetaja Ülle Keerberg. Klaveri sisu on endiselt Tallinnas remondis, seega ei teki veel niipea võimalust tübklaverit kasutada.

Valmistuge karnevaliks!

Seoses klaveri lõhkujate leidmisega leiab järgmine pidu Treffneri gümnaasiumi tahmaste seinte vahel aset juba 22.detsembril. Ideedegeneraator Uve Saare ettepanekul toimub selleaastane jõulupidu jõulukarnevali nime all.

See tähendab, et kõiki treffneriste oodatakse sel jõuleelsel õhtupoolikul koolimajja karnevalikostüümis, mängitakse jõuluteemalist muusika ja vahetatakse jõulukinke.

Ei maksa unustada, et lunastamaks välja oma jõulupakid, tuleb igal klassil esitada etteaste. Kuna ballikleitide õmblemisega läheb isegi kiireks, vaadake varakult valmis oma karnevalikostüümid ja ärge jätke jõulukingituste ostmist viimasele minutile.

Peatoimetaja: Kadri Tonka

Toimetajad: Siim Sikkut, Riin Rannu, Margus Vider, Matti Laarma, Markus Untera, ElinaÕunsaar, Pille Heido, Liana Peegel, Monika Arst, Heli Ernits

Fotograaf: Käty Kask

Küljendaja: Käty Kask

Juhendajad: Age Salo, Toomas Jürgenstein

Rebastamine ära ei jää

On rõõm teatada, et meie kümnendikud ei jää eluks ajaks rebasekutsikateks, vaid lüüakse 10. detsembril täieõiguslikeks treffneristideks. Üritus saab toimuma EPMÜ klubis. Peale retsimist on kavas pidu, millest saavad osa võtta ka vanemad treffneristid. Pileti hind rebastele on orienteeruvalt 20 krooni, peopilet vanematele maksab 10 krooni. Täpsem info õpilaskogu esindajatelt.

Õpetaja Reemann veetis öö keldris

23. novembri öö vastu teisipäeva veetis õpetaja Madis Reemann kooli nn. füüsikakeldris.

"Istusin ja kannatasin," ütles ta juhtunu kohta ise. Füüsikaõpetaja Reemann läks peale tundide lõppu keldrisse tööd

Treffneri ball toimub siiski

5. detsembril kell 19.00 algab Hugo Treffneri Gümnaasiumi traditsiooniline ball, mis on pühendatud kooli 115. aastapäevale.

See saab toimuma tänu Vanemuise kontserdimajale, mis andis tasuta ruumid nii balliks kui proovideks. Pileti hinnaks õpilastele on 30, vilistlastele ja teistele väljastpoolt Treffneri gümnaasiumi seinu tulijatele 200 krooni. Tasuta pääsevad õpilased, kes käisid enam kui kolmel päeval koolis tulekahju tagajärgi likvideerimas. Ballil esinejad peavad pileti lunastama 15 krooni eest. Pileteid on piiratud arv – 900 tükki – sest

kontserdimaja rohkem inimesi ei mahuta. Kõik õpilased peaksid siiski soovitud pileti saama. "See on eelkõige õpilaskogu," rõhutas huvijuht Uve Saar.

Ball kestab kella 19.00-1.00. Kontsertaktust ei toimu, küll aga esinevad balli kestel segakoor ja tantsurühm. Muusikat teeb ansambel "Karavan". Traditsiooniliselt valitakse järgmise aasta balli korraldajad ja ei puudu ka balliüllatus. Kuna tegemist on heategevusballiga, on oodatud kõik kingitused ja annetused Hugo Treffneri gümnaasiumi toetuseks.

tegema, sest sinna on üle viidud tema tööruumid. Samu ruume, täpsemalt WCd, kasutavad ka kooli remondimehed, kes õhtul õp. Reemanni ei märganud ja ukse enda järel lukustasid. Õpetaja võti ust seestpoolt millegipärast lahti ei keeranud.

Madis Reemann ei pidanud külma kannatama, kuna keldris on keskküte. Valgust andis sel ööl talle kusagilt leitud

küünal. Oma sõnul õnnestus õpetaja Reemannil keldris ka natuke tukastada, seda segasid aga keldris olnud masuudilõhn ja tulest päästetud asjade ving. "Ja hommikul lasid töömehed mu jälle välja," ütles ta. Väsinud ja tahmane õpetaja veetis järgneva päeva kodus. Täna on ta jälle täie tervise juures ning füüsikatunnid jätkuvad endise hooga.

Vaprad treffneristid osalesid Raimond Valgre nimelisel festivalil

Teatavasti toimus eelpoolnimetatud üritus 31. oktoobril Karlova gümnaasiumis. Esinejate hulgast ei puudunud ka hakkajamad laululembesed HTG'lad.

Võitlus istekohtade pärast saalis hakkas juba vaibuma, kui lavale kuulutati trio "Ponnistus" HTG'st. Seal nad sammusid- akordniga Ago (Id), Henry (Id) ja keegi suupilliga mees (abijõud Karlovast). Kõlaski Valgre "Läbi saju" avaakord akordioni saatel, küll veidi nihusti. Lõpuks sujus kõik ladusalt. Lauldi veel "Kõik mu tunded". Esinejad olid nii loomulikud ja siirad, et sulatasid publiku südame ja kiiduavalduste saatel kutsuti nad veelikord lavale... Ponnistus ületati suhteliselt edukalt.

Kui eesti keelt purssivad Tampere soomlased, Püssi koolitüdruk ja paljud, paljud teised olid oma ülesastumisega maha saanud, hõikas festivalikonferansjee Jüri Lumiste: "Nüüd palume lavale "5+1 viisi" HTG'st!" "Noh, mis neil siis poistele vastu panna on," mõtlesin. Poodiumile marssisid sihvakad frakkides näitsikud roos käes- Silja (Id), Kadri (Ie), Marju (Id), Egle (Id), Edit (Ib) ja kontsertmeister Kadri (Id). Ettekandele tuli Valgre "Suudle mind", kusjuures võis täheldada, et meespublik hakkas tavalisest enam nihelema. Laul kulmineerus rooside loopimisega rahva sekka (tekkis tõsiseid kähmlusi). Seejärel esitati veel "Sing a simple song".

"5+1 viisi" endi hinnangul jättis soovida

asja tehniline pool: "Meil ei lastud ju mikriproovi teha!". Märkimisväärne on aga see, et neile tehti ettepanek esineda Mart Reiniku Gümnaasiumi ballil, mille nad ka rõõmsalt vastu võtsid. Loodetavasti saab neid näha ka HTG ballil.

Valgre festivalil seekord loorbereid ei lõigatud. Eesmärgiks ehk polnudki Grand Prix, sisimas loodeti võib-olla publikulemmiku tiitlit. Paraku anti ainult tänukiri, lohutuseks.

Hinnata tuleks aga võistlustule läbinud treffneristide julgust end proovile panna.

Terje Raadik

Üks kõigi, kõik ühe eest

Algus lk.1

Mujale tuli möllama ei pääsenud, küll aga tekitasid ülejäänud hoones palju kahjustusi suits ja kustutusvesi - terve kool haises vinguga järel ning oli märg. Tules sai rängalt kannatada ka kooli pööning, mis täitis kolikambri ülesannet. Samuti hävis võimla tagaseinast ruum, kus hoiti palle ja muid sporditarbeid. Kustutusvesi leotas võimla põrandat ning kasutuskõlbmatuks muutus osa spordivarustust. Hävis ka kooli arvutiserver ja osa füüsika katsetes ja praktikumides kasutatud vahendeid. Keemiapool jäi tulest puutumata, küll aga kahjustasid seda vesi ja tahm. Järgnevatel päevadel leidis taas kinnitust fakt, et treffneristid hoiavad ühte (eriti rasketel aegadel). Vabatahtlikult appirutanud treffneristide poolt tühjendati kolme päeva jooksul füüsika- ja keemiakabinetid - osa asju oli muutunud kasutamiskõlbmatuks ja rändasid prügimäele, ülejäänud leidsid endale uue kodu kooli avarates keldrites. Samuti said nende päevade jooksul tahmast puhtaks küüritud nii ülemine koridor kui ka klassiruumid. Õpilased ja õpetajad töötasid päevi külge külge kõrval jagades võrdseid tööde kui leiba. Ei ole sugugi igapäevane vaatepilt näha vanades riietes, üleni tolmuseid ja tahmaseid inimesi võtmas einet noil päevil supiköögi ülesandeid täitnud õpetajate toas. Just

Tuletõrjujad nägid mitmeid tunde vaeva, et tuli Treffnerit enam ei kahjustaks.

nimelt nemad päästsid vana hea Treffneri vaimu tulesurmast ja tõestasid, et sellest lahtisaamiseks tuleb vastu astuda mitte lagunevale koolimajale, vaid mitmesajale treffneristile, kes kaitsevad oma kooli iga hinna eest. Kui poleks neid tulihingelisi treffneriste, kes päevi rabasid koolimaja kordasaamise nimel, siis poleks ju ka

Osad õpilased tulid koolimajast välja, jõudmata garderoobi riiete järele.

Hugo Treffneri Gümnaasiumi.

Olgu see juhtum meile õppetunniks, aga mitte selle koha pealt, et tikkudega ei tohi mängida, vaid hoopis selle poolest, et tänapäeva ajakirjandust ei maksa uskuda. Erilist "informeeritust" näitasid põlengust kirjutades üles "Sõnumilehe" ja "Postimehe" ajakirjanikud. Konkurentsilt vääriski kirja pandud lolluste eest esikohta "Sõnumilehe" ajakirjanik Maarius Suviste. Tekib tõsine kahtlus, kas sellel inimesel on olnud varasemat kokkupuudet ajakirjandusega. Tema sõnul on Treffneri gümnaasiumist justkui sõda üle käinud. Samuti nägi ta klassis vedelevat kiiruga mahaunustatud sandalette ning pinkidel vedelevaid ranitsaid. Kas tõesti vajab koolimaja põlengut kajastav (kajastama pidav) artikkel sellist lauset: "Sinises vormis politseinik pildistab ehtprofessionaalse pika objektüviga koolimaja."? Saa sa nüüd lausest aru - kas tõesti on koolimajal objektiiv? Fotoaparaadist, millega pildistatakse, pole aga sõnagi. Artikkel väidab ka, et direktor ütles ajakirjanikele paar lauset ise samal ajal fotograafile poseerides; pilt sealsamas kõrval on süiski kõike muud kui poseeritud. Suurepärase punkti paneb artiklile lõpupsitaat: "Koolist on kahju, aga see on hea, et koolis ei pea käima," ütles üks seitsmenda klassi õpilane (!!)." Iga haritud Eesti Vabariigi kodanik, liiatigi siis veel ajakirjanik, peaks teadma, et Hugo Treffneri gümnaasiumi noorimad õpilased käivad kümnendas klassis. Kõige sobivamad kommentaarid selle artikli kohta ei kannata trükimusta. Eesti ajakirjandus vajab tublisid treffneriste, kes selliste artiklite kirjutajaile koha kätte näitaksid ja ajakirjanduse maine taas porist tõstaksid. Seni aga tuleb kannatada alatut laimu ajalehtedes, mis otsivad sensatsiooni ka kurkide hapendamisest.

Marlis Tiitsaar

Evelin Tiitsaar

Kadri Tonka

Siim Sikkut

Narkonädal täitis oma eesmärgi

Praegu on moes rääkida narkootikumidest . Igas endast lugupidavas ajalehes on ilmunud vastavasisulised artiklid. Kas tõesti leidub veel neid, kes pole asjaga kursis?

Peale 19.-23. okt. HTG-s toimunud narkonädalat meie koolis ilmselt mitte. Paistis, et õpilased võtsid selle projekti hästi vastu. Osalt kindlasti ka sellepärast, et HTGs üldse midagi toimuks. Projekti raames käidi kogu kooliga Vanemuise teatri väikses majas vaatamas Merle Karusoo "Laste riskiretke". Enamik oli sellest etendusest vaimustuses, mina mitte. Kuid, hästi, siinkohal ei hakka ma etendust arvustama. Huvitavat teavet faktidest see näidend igatahes andis. Selgus, et noored on hakanud jooma ja

suitsetama enamasti uudishimust või sõprade eeskujul, osa ei tea isegi, miks... Tarvitamiskohtadeks mingi punker või klubi. Pole mingit vahet, kas poiss või tüdruk, rikkast või vaesest perest – keegi pole puhas. Nii etendusest kui meediast on välja tulnud ka tõsiasi, et alkoholi või suitsupaki poest kättesaamine pole probleem. Küllap olete seda isegi proovinud.

Narkonädala teine suurem üritus oli loeng, mida pidas meie psühhiaater Ilmar Laas. Veidi unine see tunnike ju oli, ent meenutades, kuidas suitsetamisjutu peale üks meie armsatest õpetajatest oma toolil järjest väiksemaks vajus, võib loota, et kuigipalju oli sest kasu ka. Teisest küljest tekkis loengu käigus nii mõnegi aine vastu suurem huvi. Ütles ju psühhiaater, et

väike kogus erguteid aitab väsimatult öö läbi tegutseda, ega tekita nähtavat kahju. Ning ka kergemast narkosõltuvusest on võimalik vabaneda, ehkki see nõuab tohutut pingutust. "See on umbes nagu suitsetamise mahajätmine, ainult et paarkümmend korda hullem, " ütles noormees, kes ise selle tee läbi käinud.

Koolimaja ülemisel korrusel olid stendid, mis õpetasid, kuidas aidata sõpra, kes on sattunud "halvale reisile" (bad trip).

Loodetavasti said kõik piisavalt infot narkootikumide kohta või kui ei, siis on seda võimalik saada kevadel.

Elina Õunsaar

Näitetrupp esines Jõgeval

20. -21. nov. toimusid Jõgeval Betti Alverile pühendatud luulepäevad. Juba kuuendat korda toimunud üritus oli mõeldud koolide näiteringidele. Osales 29 truppi, millest enamus olid läbinud kas linna, või maakonna eelvoor. Tartu linna esindasid Pushkini Gümnaasiumi ja HTG näitering. Seekord oli teemaks vene luule.

Esinejate tase oli hea ja suhteliselt ühtlane, kui välja arvata mõned üksikud erandid. Palju oli kasutatud muusikat, eriti etenduse alguses ja lõpus, kuid kahjuks olid nii mõneski etenduses lood kas halvasti valitud ning ei seostunud teemaga või esinesid liiga tihti, mistõttu ei tekkinud ühtset tervikut. Suur osa esitajaid kasutasid salmide ja ridade kordusi. Vaatamata sellele, et vene kirjanduses autoritest puudust ei tohiks tulla, hakkasid korduma nii poeedid kui

luuletused. Üldised lemmikud, mida esines üsna tihti, olid Jessenin ja "Tsaar Saltaan". Osa koole oli valinud traditsioonilise tee, esitades kas seistes või vähese liikumisega erinevate autorite luulet, kuid juhtus ka, et istuti lava äärel maha, loeti valmid tuima näoga ette ja astuti minema. Samas leidis etendusi, mis panid kogu saali elama. Näiteks olid Rakvere Reaalgümnaasium ja Saaremaa Uhisgümnaasium leidnud huvitava lahenduse- esimene Tsaar Saltaani ning teine Krõlovi valmide parodeerimise näol. Kardinaalselt erinesid venekeelsete koolide etteasted, mis olid esitatud pidulikkusega ja väga hingeliselt, näiteks Tartu Puskini Gümnaasium jutustas Puskini elulugu. Ka riietus oli valitud vastav - ülikonnad ning õhtutualetid.

Akadeemia jagas välja hulgaliselt

auhindu. Erinevate preemiade vääriliseks tunnistati Rakvere, Viljandi, Haapsalu, Saaremaa Uhisgümnaasium, Jõgeva, Maardu, Aseri ja Alatskivi. Laureaatideks nimetati Nõo Reaalgümnaasium, Maardu Gümnaasium ja Rakvere Reaalgümnaasium. Loomulikult oli kohal ka HTG näitering Helgi Teringu juhtimisel. Meie kooli esindasid Keiu Talve, Tiina Rebane, Tiina Tirgo, Raina Reiljan, Fee Tamm, Kristo Kuik, Reigo Marosov, Urmas-Priit Kärtner, Marek Unt ja Mihkel Laan. Kuigi seekord neile ühtegi auhinda ei jätkunud, arvas üks treffneristidest, et oleks võinud saada, kui mitte muud, siis vähemalt parima mitteaahinnasaanute preemiagi.

Siret Sikk

Priidu Beier:

“Luuletamine on minu jaoks näitlemine”

Millest oli tingitud see, et Te noorpõlves nii palju ringi rändasite?

Sellest, et vanemad vahetasid pidevalt töökohti. Isa oli parteis ja partei suunas, kui leiti, et kusagil on vaja võimekat spetsialisti, siis saadeti see parteilane kasvõi pärapõrgusse.

Kust on pärit huvi ajaloo ja kunsti vastu?

Ajaloo vastu olen huvi tundnud juba 3.–4. eluaastast peale. Meil oli kodus mitu vana-ja keskaja õpikut ja isa luges mulle neid ette. Paremat kirjandust ei olnud ja nii hakkaski ajalugu kohutavalt huvitama.

Kas olete ebausklik?

Veidike küll.

Mida pakub Teile luule?

See pakub rahuldust või ütlemise siis kohe kaifi, sest alati, kui oled kirjutanud luuletuse, siis on selline lõtvuse ja rahulduse tunne.

Kust saate inspiratsiooni?

Väga palju oma tundeelust, armusuhetest, mis noorpõlves on läbielatud ja ka veel keskeas on ettetulnud armumisi. Palju ka sotsiaalprobleemidest, nii et ma olen juba keskkooli ajast peale kirjutanud ühiskonnakriitilist luulet ja üsna vihast. Olen ammutanud inspiratsiooni ka ajaloost.

Kellele pühendasite oma esimese luuletuse?

Täpselt ei mäleta, see oli kusagil 7.–8. klassis.

Kes on Teie parim sõber?

Raske öelda, neid on olnud palju. Võib-olla siis isa.

Millised on HTG õpilased?

Tunduvalt intelligentsemad kui tavalises keskkoolis. Ma olen õpetanud ka

Priidu Beier: luuletaja, õpetaja, aga eelkõige lihtsalt muhe mees.

maakoolides, noh oma lõbuks, mulle on see õpetajatöö pakkunud pinget ja huvi.

Kas on olemas kaks Priidu Beierit?

Ma arvan, et jah. Ma täidan erinevaid rolle. Õpetaja roll on muidugi hoopis erinev, võib-olla isegi vastandlik sellele boheemlasliku luuletaja rollile. Aga ma püüan neid praegu siiski lahus hoida ja luuletan põhiliselt vaheaegadel.

Kelleks Te end ise rohkem peate?

Kindlasti luuletajaks.

Kas Te ise maalida oskate?

Absoluutselt mitte. Ma võin ainult kriipsujukusid joonistada.

Millises ajas tahaksite elada?

Varasemas või siis tublisti kaugemas ajas.

Mis Te arvate, miks noortele Teie luuletused peale lähevad?

Ma ausalt öeldes arvan, et ei lähe peale. Praegu meeldib noortele rohkem Contra ja selline stiil.

Mida te praegu kirjutate?

Tahaks välja anda juba 1982. aastal kokku pandud punkluule kogumikku, see on sotsiaalkriitikale ja roppustele ülesehitatud luule, mis oli sel ajal muidugi keelatud ja võib-olla tuleb jälle mõni kohtuprotsess.

Mul on tulnud kohutavalt häda Leonhard Lapiniga, kes üritas kasutusele võtta minu pseudonüümi Mati Mogutši ja selle all ka ilma minu teadmata kogu välja anda. Minu luuletused olid massiliselt käsikirjaliselt levinud. Esimest kogu on paljundatud üle 300 eksemplari ja teist 100.

Teie suhted Tõnu Trubetsky ja Vennaskonnaga?

Ma tunnen Trubetskyt juba varasemast ajast, ühistest luule lugemistest. Ma olen ka tema kirjutisi arvustanud. Vennaskond mulle meeldib, mul pole nende vastu midagi.

Mis muusikat te kuulate?

Ma kuulan väga vähe muusikat, aga mulle on meeldinud selline heavymetal ja ka meloodilisem muusika.

Kas Te olete ka kunagi boheemlaslikult riides käinud?

Ei, ei, ma olen alati viigipükse armastanud, olnud korralik üliõpilane, sain isegi Lenini nimelist stipendiumi, seda anti teaduskonna peale üks. Olin õppetöö eesrindlane ja luuletamine on minu jaoks näitlemine. Võib-olla hakkab veel vanas eas klassikalist sonetti harrastama.

Millal ilmub järgmine kogu?

On ilmunud “Õrn ja rõve” siis tuleb “Mina Eiffeli torn”. “Mina metsikuim mehike” jääb veel käsikirja, kuna seal on puudutatud paljusid praegu elavaid isikuid.

Kidas kirjutada head luuletust?

Tuleb tunda end vabalt ja mitte mõelda teiste arvamusele.

Matti Laarmaa

Evelin:

“Ma lihtsalt olen alati valel ajal vales kohas...”

Kes meist ei tunne Evelini? Jah, teil on õigus, ta on seesama praegune abiturient, kes igal võimalikul hetkel mööda Mauruse koolimaja koridore ringi tormab ja korraga vähemalt kolmes kohas näib viibivat. Meil õnnestus tema hoogu tunnikeseks aeglustada, kuid ka terve selle aja jooksul Evelin muudkui askeldas ringi, naeris pidevalt (ta arvas ise ka, et on energiline ja rõõmsameelne) ja andis niipalju kirjutamismaterjali, et temast võiks koguni teha “Miilangu” erinumbri.

Miks sa nii aktiivne oled?

Aga ma ei ole ju nii aktiivne! Ma lihtsalt olen alati valel ajal vales kohas. Ma olin kevadel valel ajal vales kohas ja sellest ajast ma rabelen siin nagu lollakas.

Kelleks sa saada tahad?

Rongijuhiks ei taha saada, kõrgharidusega koristajaks ka mitte. Ma tahan teha midagi, kus on inimesed ja kus peab natuke mõtlema. Aga poliitikuks ka ei taha saada.

Mis poliitikal viga on?

Poliitika on jama, nad teevad seal siukest bullshit asja. Selle peaks ümber tegema, kõik lonkab praegu.

On sul eeskujusid? Näiteks Niru?

Ei, Niru ei ole, sest raha ei ole kõige tähtsam. Mingit kindlat eeskujut küll ei ole. Sellelt on see ja... Ühel inimesel on üks hea asi ja teisel inimesel teine, aga ühtegi päris head inimest, kes mulle eeskujuks oleks, küll ei ole.

Kui palju sa ette mõtled?

Üldiselt ma ei mõtle ette rohkem kui paar päeva, sellepärast, et kui sa mõtled kümme aastat elu ette ja kui siis läheb teisiti, on hästi paha. Kunagi ma mõtlesin asju ette, aga see ei olnud üldse hea, see ei mõjunud. Nüüd on palju parem- tuleb, mis tuleb ja mida ei tule, seda ei tule.

Millesse sa usud?

Iseendasse usun ma. Ufodesse ei usu, Jumalasse kah ei usu. HTGsse usun.

Kas sul oma poiss on?

Praegu ei ole. Olen vaba ja vallaline. Palun tulge kõik, kes tahavad!

Millest unistad?

Tegelikult on palju asju, mida ma tahaks

elus ära teha, aga selliseid unistusi... Eks ma kunagi ikka tahan abielluda, maja mere ääres ja hästi palju lapsi, aga kas ma sellest nüüd iga päev unistan? Vaevalt küll.

Miks sul matemaatika “kaks” on?

See tuleneb sellest, et mulle ei meeldi matemaatika ja mul ei lähe teda ka edaspidi vaja. Ma igatahes tean, et ma tahan tulevikus teha midagi, mis ei ole seotud matemaatika või füüsikaga, vaid pigem näiteks keelte või kirjanduse või ajalooaga.

Mis keeli sa räägid?

Eesti keelt, inglise keelt, vene keelt enam-vähem. Oi, ma olen õppinud kaks perioodi ladina ja kaks perioodi saksa keelt, iseasi, kas ma neid nüüd oskan.

Ma tahaksin osata hästi palju keeli, see tuleb elus kasuks.

Millest sa energiat saad?

Šokolaadist. Ja siis veel... suhtlemisest. Mulle meeldib, kui mul on hästi palju sõpru ja tuttavaid ja kui ma saan nendega rääkida ja niisama, igal pool käia. See oleneb tujust, vahepeal saab üksiolemisest ka energiat.

Kui tihti esineb sul suhtlemisvaegust?

Viiimasel ajal on nüümoodi, et mul ei olegi sellist varianti, et ma kükitan kuskil üksi

nurgas ja mõtlen, et mul ei ole midagi teha, sest ma pean kogu aeg ringi rabelema ja siis on just selline tunne, et istuks kuskil puu all ja vaataks pilvi ja mõtleks hoopis millelegi muule.

Sina ja luuletamine?

Luuletusi kirjutasin vahepeal jah. Viiimasel ajal ei ole kirjutanud. Aega ei ole. Ma ei tea, vahepeal on sihuke tunne, et vot nüüd ma kirjutan päris mitu luuletust ja siis kaks kuud ei kirjuta jälle.

Millised raamatud sulle meeldivad?

Ma leian, et maailmas on sadu ja tuhandeid raamatuid, mida ma kohutavalt tahaks lugeda, aga ma ei jõua. Mul ei ole aega. Ma loeks kõik need kuuskümmend aastat või palju ma iganes elan, ma peaks kogu aeg lugema ja siis ka ei jõuaks ma kõiki neid häid raamatuid läbi lugeda. Aga ma tahan kõike muud ka teha, kui ainult lugeda.

Mida sa arvad kaitseväest, teeb see mehest mehe?

See ei ole võib-olla minu arvamus, aga õige on ta küll. Ma arvan, et seal peaks kõik mehed või mis iganes ikkagi ära käima. Misiganes selles mõttes, et kõik ei ole neist ju mehed. Mõned ei saagi muidu meheks, kui nad sõjaväes ära ei käi. Muidugi, mõni ei saa sõjaväkke minna, kui ta haige on, aga ma ei saa siis ka öelda, et ta mees ei ole.

Mida sa teed või tunnend, kui näed politseiautot endast möödumas?

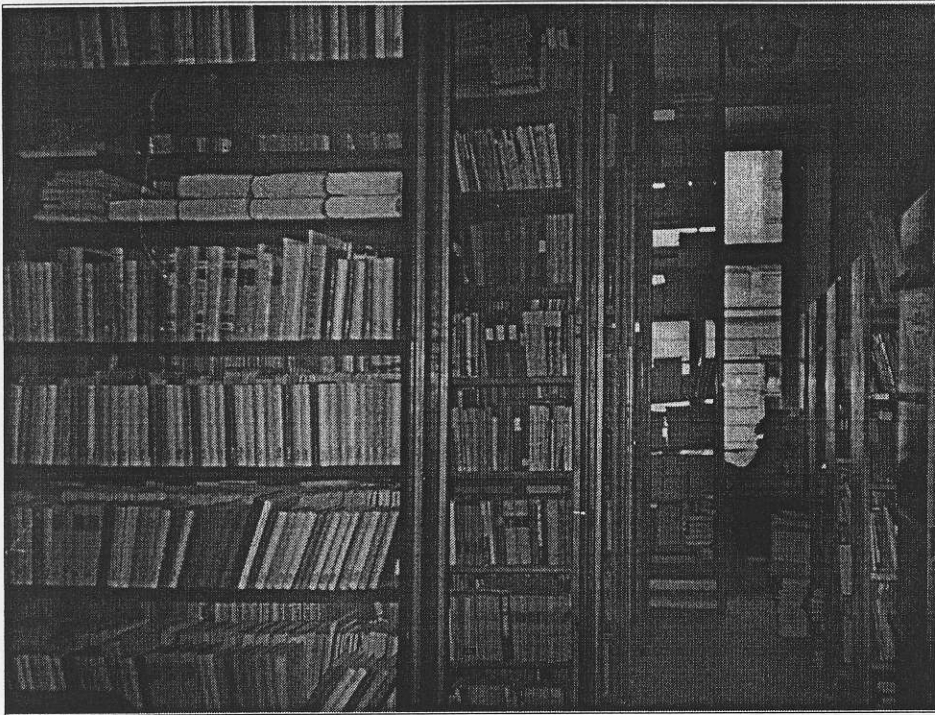
Kui kõnnin linnas ja näiteks Riia tänavat pidi kihutab politseiauto must mööda, siis ma mõtlen, et on kaks võimalust: kas kuskil juhtus midagi või on politseinikul kiire sööma minemisega. Ja kui nad sõidavad Raekoja platsil ümber purskkaevu, siis ma mõtlen, et nad on ikka jõe nõmedad mehed küll. Vahest, noh ma ei tea, nad kasutavad neid oma õigusi natukene valesti.

Mis sulle HTGst meelde jääb?

Oi, isver küll...! Kõik inimesed jäävad meelde, kes siin on, siis see maja ja... Hästi palju jääb meelde. Kui nad praegu uue maja teeks, siis ei jääks nii palju meelde.

Evelin iseendale eeskujuks ei ole.

Raamatukogu vaevleb ruumikitsikuses. Endises asukohas käib toestamine.

Raamatukogu kolis

Juba mõnda aega ei pea treffneristid kooliraamatukogu külastamiseks üle õue ruttama. Miks? Eks ikka sellepärast, et praegu laiutab raamatukogu seniste ruumide asemel suur auk, kuna firma "Stinger" töömehed on asunud toestama koolimaja seda tiiba.

Siiski pole raamatukogu suletud, vaid õnneks on leitud sellele uus koht - senine ruum O5. Sellega seoses on nüüd üks klassiruum vähem, mistõttu osad tunnid toimuvad aulas.

Raamatukogu uues asupaigas valitsevad

märksa kitsamad olud kui endistes ruumides, aga sellest hoolimata on õnnestunud end hästi sisse seada. Raamatuid aitasid kolida nii töömehed kui ka õpilased, kes mõnedest kehalise kasvatus tundidest vabaks lasti ja raamatukogu juurde appi suunati.

Üks raamatukogu kolimise hea külg oli ka see, et raamatukogujuhataja Ave Rikasel avanes võimalus läbi sorteerida kogu raamatufond. Raamatud, mis juba pikemat aega pole leidnud kooliõpilaste hulgas kasutust, anti ära Linnaraamatukokku.

Seni pole veel teada millistes ruumides ja kui pika aja järel raamatukogu jälle täies hülgeses nähtavale ilmub.

Karin Kiisk & Ave Jõgiaas

Runneli õhtu

(24. nov. "Vanemuise" kontserdimajas.)

Eesti luuletaja, kirjaniku, publitsisti ja kriitiku 60nda sünnipäeva puhul korraldati pidulik õhtu sisustatuna eelkõige muusikast. Esinesid mitmed TÜ koorid, "Vanemuise" sümfoonikud ja Eesti Tippmuusikud (Rein Rannap, Tõnis Mägi, Jassi Zahharov jt.). Etteastete vahele lugesid H. Runneli ja Katre Ligi luulet "Vanemuise" näitlejad: Helena Merzin, Hannes Kaljujärvi, Margus Jaanovits.

Publik koosnes märkimisväärselt osast õpilastest, põhjuseks koolides jagatud tasuta pääsmed.

Sissejuhatuseks mängis filharmoonia orkester J. Sibeliuse "Finlandiat", mis aga oma sünguse ja raskepärasusega kutsus esile pigem matuse- kui sünnipäevameeleolu.

Kontserdi üldmuljet rikkusid ka muud (tehnilised) viperused. Külgrõdult oli nähtavus lavale üpris minimaalne ja ka akustiline kvaliteet polnud seal parim - see seletab kohtade odava hinna. Aga viimane etteaste, kantaat "Ilus maa" (muusika: R. Rannap, sõnad: H. Runnel) tõmbas kogu kontserdi "hinde" alla. Tõnis Mägi pingutas veidike üle ja ei jätnud just pikaajaliste kogemustega professionaali muljet. Selle põhjustajaks oli arvatavasti solisti hiljuti olnud 60. sünnipäev, mis algselt oli ähvardanud kogu suurteose väljajätmist kavast. Ka kitarrist otsustas keset lugu minna lava taha nooti otsima ja pärast läks oma soologa rappa ka.

Tundus kui kontsert, mis klopsitud kokku eelmisel õhtul, kuid mõningate asjaosaliste sõnul oli peaproov olnud palju parem.

Seega polnud õhtu just ootuspärane. Kes aga tuli kuulama Runneli luuletusi, sellele said need väikesed killud kontserdi päästjaks.

Markus Untera

Mida arvate teie, kümnnendikud, arvestustest?

JOONAS:

No lahe on. Saab palju kodus olla, õppima eriti ei pea.

TIMO:

Eee, normaalne tegelikult, aga ma'i tea, liiga, jah et nagu liiga tihti ja liiga palju tuleb õppida. Ja raske on, aga saab hakkama. Kuule, ma'i tea...

Muljeid mardipäevast

MÄRT KASK: Sel aastal ma marti jooksmas ei käinud. Kui ma poisike olin, siis käisin küll külapoistega. Mälestused on udused – nagu oli tahmane ja siis midagi anti kah. No komme ja õunu ja... Laulsin.. Mandoliini mängisime. Jaa. Kakerdasime muidu ka tantsu moodi ringi.

KAIRIT 10d ja TRIINU 10c: Sel aastal ise ei käinud – nii kurb oli! Meie käisime ikka kandlega marti jooksmas, meil oli kitarr ka kaasas. Martidel, kes sel aastal käisid, oli nii halb repertuaar. Ausalt – mingi kaks laulu. Kui meie käisime, siis tegime loteriid ja tantsisime ja laulsime. Kui sisse ei lastud, kleepisime ukse peale silte, et lollid ja...siis oli põnevam. Mõnikord olime nii paksud, et ei mahtunud uksest sissegi – padjad olid ümber. Nägime hästi jubedad välja.

RAINA 12e: Varem käisime marti jooksmas- tantsisime "Kaera-Jaani". Igal aastal olid samad tantsud ja laulud. Ja siis pilliks oli mingi sihuke toigas, kus olid tühjad pudelikorgid, mingi topsi sees olid herned. Tegelikult tahtsin ka sel aastal minna, aga ettevõtmist ei olnud.

TOOMAS 10c: Ükskord me ei lasknud marte sisse ja nad kirjutasid meile ukse peale "mardineedus" või midagi taolist. Ise ei tahaks joosta. Tänavu tõin

koera välja ketti, et mardid ei tuleks.

MAIA KÄPPA: Sel aastal käisid mardid. Lasin sisse. Ma arvan, et olid meie seksiooni tüdrukukesed: kolm tükki, valged riided seljas ja... laulsid seal ja... maskid olid ees. Olid ette valmistanud. Olid koolis ilmselt mardilaule õppinud. "Mart see tuleb, küüned külmetasid, varbad valutasiid..." või nagu ta oli. Kui ma noor olin, siis käisime ise ka. Elasime maal ja seal oli kombeks niimoodi küla vahel käia kohe viis-kuus inimest ja käisime talust tallu.

Anti õunu ja pähkleid. Me ka ikka tantsisime – "Mart see tuleb materdades, maanteed mööda paterdades". See oli nii tore, sest pime oli ja mööda seda küla oli kilomeetreid käia ja nii lõbus oli. Nüüd oma lapselapsed juba siin koolivaheajal kavatsesid minna. Valmistasid ette, õppisid salme ja... Kaks aastat tagasi oli nii tore, siit meie koolist käisid abituriumi poisid, otsisid õpetajate aadressid üles ja käisid ühe türu. Vot nemad olid küll niivõrd andekad – sõnaosavad – oi, see oli imehästi! Suuline osa ja laulu osa ja... Täisealised poisid, valmistasid ette!

MARTIN 11b: Kui mul käidi või ma ise käisin, siis ma olin veel selline alla meetri mees. Elasin Järvakandis, seal oli hea joosta. Need, kes sisse ei lasknud, tegid ukse peale sildi, et vat meie ei lase. Siis oli teada, kuhu võib minna ja kuhu mitte. Ükskord läksin niisama sõbra poole välja. Seal maskeerisin ennast ära ja läksin koju marti jooksmas. Ema ei saanud aru.

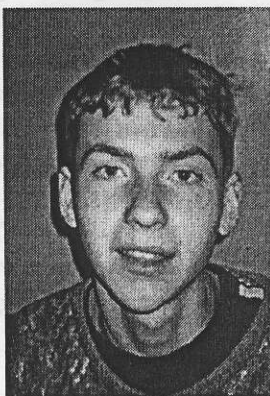
KERT 10d: Ükskord käisime marti jooksmas. Mõtlesime, et mardiriideid selga ei pane ja läksime rääkisime asja ära, et mardipäev on ja puha. Anti meile igavesti palju kommi ja... Ühe juures olime mitu aastat käinud, siis oli sellel kogu aeg remont ja on siamaani. Sel aastal ei käinud. Külm oli.

Monika Arst & Heli Ernits

KERT:

Ma'i tea. Ma'i saa niimoodi hakata rääkima... Ei tea, normaalne vist. Ma pean mõtlema, tule järgmine vahetund!

KERSTI:

Normaalne, aint natuke karm. Muidu normaalne. Mai tea, harjumatu, aga muidu on hea süsteem.

TRIIN:

Normaalne. Paremsüsteemiga tahes. Arvestuste nädal võoks kiiremini minna, muidu normaalne

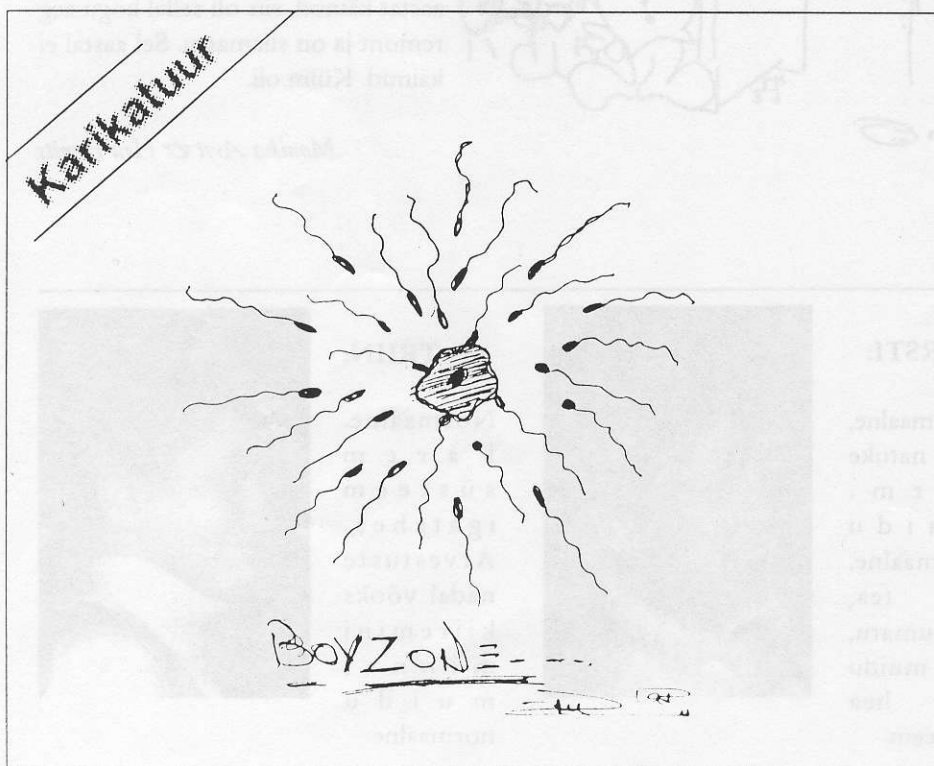
Tantsijad valmistuvad balliks.

Kolmapäeval, 25. novembril, käisime uurimas, kuidas tegutseb HTG tantsuring.

Kell on paar minutit kaheksa läbi, kui astume sisse Kesklinna Kooli raskest uksest, et jälgida, kuidas tantsijad teevad Uve Saare juhendamisel ettevalmistusi ballil esinemiseks. Saal on tühi. Või peaaegu tühi, sest saalinurgas istub Uve. Jõuame vaevalt mõelda, et kus on siis tantsijad ja Uvega paar sõna vahetada, kui juba nad tulevadki. Saal on korruga rahvast täis. Saame teada, et kokku on neid 24, neist 11 meessoost, aga kõiki pole kohal. Kellaseier on liikunud kümme minutit üle kaheksa, kui nad alustavad reas seismise ja Uvele kniksu tegemisega. Üheskoos otsustatakse, et pressi ukse taha ei visata. Tantsijad hakkavad mööda saali ringi tiirutama, Uve on keskel- nagu planeedid ümber päikese. Ringisaalimine kestab paar minutit, lisanduvad veel käte ja jalgadega vehklemised. Soojendus on tehtud, seda on näha ka tantsijate nägudest – need punetavad. Esimesena tantsitakse Tuljakut. Pianist istub klaveri taha, Uve aga teatab, et ballil tantsib vilistlaskoor Tuljakut. Ta tahtis muidugi öelda, et laulab. Pillel pole partnerit, sest vennad Kollomid on peotantsutrennis.

Uve elab tantsule ägedalt kaasa ja teeb vahel imelikku nägu, sest klaverisaatjal läheb sassi. Võib öelda, et klaver on häälest ära. Uve suust kostavad kommentaarid, mis on samal ajal nii õpetavad kui kritiseerivad. Nagu näiteks: "Üks-kaks-kolm-neli... Hakkab pöörlemine!... Vahed on millised?!?... Saagimine!..." Osa neist jäävadki asjatundmatule arusaamatuks. Uve kõigub algul lava peal kaasa, siis hüppab alla saali ja õpetab sealt: "Vaata otsa ka!... Keerle-keerle!... Tõmba-tõmba!... Nüüd on poisil kõverdatud!" Need, kellel hästi välja tuleb, saavad puhata. Teised aga lasevad edasi. Pille ei pea praegu tantsima ja tuleb pressile pugema. Uve karjub: "Ära sega pressi!" ja tirib ta minema. Pille protesteerib, aga läheb siiski ära. Tantsijad naeratavad püüdlukult, kuigi pole mingi lust viiendat korda järjest Tuljakut tantsida. Uve: "Allan, hüpp-paa!" Allan ei hüppa ikka. Oraval tulevad kogu aeg tossupaelad lahti. Uve püüab tõestada, et rahvatants on parim asi maailmas: "Mina oma naise, kes istub siin nurgas, leidsin rahvatantsust!" See peaks innustama kõiki vallalisi rahvatantsu tantsima. Tuljakuga on tänaseks kõik, kuid Lambada on alles ees.

Makk on vilets ja kuulda on halvasti. Orav protesteerib. Ütleb, et ei oska nüümoodi puusi nõksutada. Pille näitab talle ette ja selgub, et Orav oskab seda tegelikult väga hästi. Uve: "Võta-võta tüdrukut!" Margus ei saa aru: "Ma ei saa ju õõtsuda samal ajal!" Edasisi kommentaare lugedes võiks arvata, et oleme vahepeal läinud hoopis pornofilmi võtetele, kuid ei - Lambada on lihtsalt selline... huvitav tants. Uve ei väsi: "Ja keerab talle nüümoodi, eksole?" Nüüd ei saa Lembit aru: "Kas eest jälle või?" Uve seletab naljaga pooleks, et algul on väike mäng ja siis läheb asjaks. Tants lõpeb sellega, et poiss peab tüdruku õhku tõstma. Pille ja Orav kukuvad pikali. Teine kord. Uve õpetab Helenit: "Helen, sa katsud nagu konti! Judinad peavad poisil käima, noh!" Aga Margus ongi ju kont. Uve aitab, sest Uve teab: "Tõmmake tüdruk endale hästi vastu!" Ja Pillele: "Lõpuks sina viskad silda ja Joonas paneb sinu alt läbi." Tegelikult otsustatakse lõpuks, et hoopis Joonas viskab silda. Uve on kaasaelamisega nii hoos, et unustab nurgas istuva naise, pressi ja kõik muu: "Poisid jäta tagumikud püsti... Ja mõnuga-mõnuga!... Huvitav arusaamine sul nabast!... Võta-võta ta kinni!... Poiss lase ennast maha!!!" Uve on enda arust välja mõelnud suurepärase elemendi, Pillele on see aga vastumeelt: "Kuidas sa kujutad ette Kollomit mind nüümoodi võtmas???" Uve võtab hoopis ise - Pille oma õlale. Lõpetuseks tuleb Uve välja veel eriti huvitava ettepanekuga: "Voh, poisid - tehkegi erinevatel aegadel, kõik arvavad, et teil läheb segi, aga nii ongi mõeldud!" Proovi lõpetuseks paneb Uve veel viimase pirni: "Pille, tõenäoliselt pead sa Joonase asemel Joosepiga Lambadat tantsima, aga mis vahet seal on?" Selles on tal õigus, sest kahel Kollomil pole vähemalt pealtvaates mingit vahet. Kell pool kümme lükkab lõbus kamp koolimaja ukse kinni ja valgub laiali. Mõtetes on nad juba järgmise trenni juures.

Kas neandertaallane kõneles?

Elame kihava häälemere keskel – käratseme, lobiseme, kisame, hõiskame, sosistame, räägime jne. Ja seda kõike tänu kõnevõimele, mis on meile niivõrd vajalik ja iseloomulik oskus, et inimese kui liigi ladinakeelne nimetus võiks olla hoopis *Homo sapiens loquens*. Ent kus asuvad keele “juured”?

Saksa teadlase Max Mülleri arvates sai keel alguse loodushäälte matkimisest (“auh-auh” teooria). Samalaadseid hüpoteese leidub veelgi: nn. “pimm-pamm” teooria, mille järgi keel tekkis häälelise vastusena välisärritajale, ning “ai-ai” teooria, mille kohaselt on põhjustajaks tugevast emotsioonist vallapäästetud karjatus.

1932. a. Briti Entsüklopeedias väidetakse, et keel tekkis laulust. Esialgu inimesed lihtsalt laulsid ja ümisesid pikki häälikujadasid, väljendades oma emotsionaalset seisundit. Järk-järgult asendus laul kõnega. Sellel on ka teaduslik põhi all, milleks on tonaalsuse arhailisus. Nimelt on paljude loodusrahvaste keel tonaalne – häälikule annab tähenduse nii kõla kui ka intonatsioon, millega seda öeldakse.

Siit jääb mulje, nagu poleks ürginimestel midagi erilist olnud üksteisele öelda, ainult mõmseti ja laliseti, kui valus oli, siis karjatati, vahetevahel matkiti igavusest ja huvi pärast loodushääli, kuni lõpuks hakati püüdma öelda ka midagi asjalikku.

Loomulikult pidi tänapäevasele artikuleeritud kõnele eelnema mingi muu suhtlemisviis, mis järkjärgult taandus uue ja parema ees. Ent millal? Võib-olla annavad vastuse juba neandertallased?

Enne neandertallastele küllaminekut tuleb selguse huvides põigata anatoomiasse. Miks inimesed saavad kõnelda ja lähimad suguvennad ahvid mitte? Tegemist pole ainult vaimse puudujäägiga.

Vastsündinu, täiskasvanu ja šimpansi häälelundide ehitus ja seos luustikuga – üla- ja alalõualuu kuju ja kolju asend

selgroo suhtes. Kõike seda on uuritud ja saadud tulemus, et vastsündinu sarnaneb eelnimetatud külgede poolest pigem šimpansi kui täiskasvanud inimesega. Seda kinnitab ka hääle akustiline analüüs. Kõik kõnelemiseks vajalikud elundid (kõri, häälekurrud; neeluõõs, suuõõs, ninaõõs –

mo o d u s t a v a d resonantsiõõned, mille kuju ja r u u m a l a muutumisest ongi tingitud kõne) on olemas nii šimpansil kui ka vastsündinul, ent vahe s e i s n e b neeluõõne ja keele e h i t u s e s : täiskasvanu keel on paksem ja selle liikuv t a g a o s a võimaldab muuta neeluõõne kuju ja ühes sellega lõpmatult varieerida hääliitsusi. Samas on sellega ka i n i m e s e

läämbumisoht

suurem kui inimahvidel. Seetõttu pidi kõneelundite selline väljaarenemine olema mõjutatud väga tugevast tegurist. Selleks oligi artikuleeritud kõne.

USA teadlane Philip Lieberman taastas neandertaallase kõnetrakti, et selle kuju järgi uurida, kas neandertallane kõneles või mitte. Ta võttis Chappelleaux-Saints'ist leitud kaks neandertallase koljut koos alalõualuuga. Võrdlusmaterjaliks võeti kuus vastsündinu ja viiskümmend täiskasvanu koljut. Ta konstrueeris neandertallase kõneorganite mudeli ja

jäi üle vaid sellesse hääle “sisse puhuda”.

Kõnetrakti savimudelilt võeti iga poole sentimeetri järel ristlõike mõõdud, söödeti saadud andmed arvutisse ja saadi tulemuseks neandertallase kõikvõimalike hääliitsuste sagedusformante. Häälikute loetelu ei tulnud kuigi pikk; häälikud, mida neandertallane võis produtseerida – /i/, /e/, /l/, /æ/ (vokaalid inglise keelsetes sõnades bit, bet, but, bat).

Eesti keelde ülekantuna –

/i/ ja

/e/

vahepealne,

/e/ ja /ä/

vahepealne,

/a/ ja /o/

vahepealne ja

/ä/ sarnane

häälik. Ja lisaks

veel häälik,

mis kõlab

nagu inglise

keelse sõna

‘about’ esimene

t ä h t .

Konsonantidest

vaid hammas ja

h u u l -

häälikud: /d/,

/b/, /s/, /z/,

/v / , / f / .

Ninahäälikuid oli

arvatavasti kerge hääldada, pole teada ainult milliseid.

Sellega võib põhimõtteliselt väita, et kõneks või vähemalt selle tekkeks vajalikud eeldused olid neandertallastel juba olemas. Keele evolutsioonis esindab ta ülemineku etappi, mis viitab sellele, et inimkeel nagu inimene ise on pikaajalise arengu tulemus.

Markus Untera

Sellest elust ei pääse keegi eluga "Kolmekesi kahevahel ehk kolm meest ilma paadita"

Kui te armastate naerda ja teile meeldivad komöödiad, siis oletegi täpselt õiged inimesed minemaks vaatama Luigi Lunari kirjutatud etendust "Kolmekesi kahevahel".

Enne, kui võtate jalge alla tee Vanemuise teatrisse seda komöödiat vaatama, tasuks kõhulihaseid treenida - suurest naermisest võivad need valusaks jääda. Kõik näitlejad sobivad oma osasse suurepäraselt; toredaks vahelduseks igapäevasele vanemuislaste nägemisele on see, et kolmest peategelasest kaks on külalisnäitlejad - Ärimehena üles astuv Kaido Veermäe Ugalast ja Kapten Roomik - Indrek Taalma Rakvere teatrist. Ja siis veel muidugi Rain Simmul Vanemuisest, kes mängib Professorit. Näidend on tõestuseks, et sügavat mõtteainet võib leida ka komöödiast. Idee iseenesest on lihtne - ühes ametiruumis kohtuvad Ärimees, Sõjaväelane ja Professor, kes

kõik on saabunud enda teada erinevatel aadressidel ja sootuks erinevais asjus... Intrigeeriv, kas pole?

- * Te kuulute P3-e alla: preestrid, prostituudid ja professorid.
- * See oleks mul päris esimene kord surra.
- * Kuidas sa aru ei saa? See on ju mustvalgel punaselt kirjas!
- * See kuradi sitane maailm, milles me elame, on parim- parim kõigist võimalikest.
- * Kui sa ei saa magada maailma kõige ilusama naise, siis kujutle ette, et naine, kellega sa magad, on maailma kõige ilusam naine.

Ja kui kõik see pole teis tekitanud karvavõrdki huvi eelnimetatud etenduse vastu, siis teate- minge... kummeliteed jooma!

Pille Raudla & Evelin Tiitsaar

Elu võimalikkusest prussakana "Metamorfoos"

"Uskumatu lugu mehest, kes muutus prussakaks!" Sellise lausega kutsuvad teatrikuulutused juba mitmendat kuud inimesi teatrisse vaatama Peeter Raudsepa uuslavastust "Metamorfoos".

Iseenesest pole prussakates ju midagi ebatavalist - need soovimatud allüürnikud on omale kodu leidnud nü mõneski korteris. Kuid olete te näinud, kuidas inimene prussakaks muutub? Ei? Seda näitabki teile Rain Simmul, kes mängib Gregor Samsat nii ennastunustavalt, et seda peetakse tema senise elu hülgerolliks. Omas elemendis on ka õde mängiv Marika

Barabanštšikova ningi vanemad - Peeter Volkonski ja Külliki Saldre. Lugu tavalisest perekonnast, mis on siiski täiesti eriline. Etendus ise polegi nii huvitav ja on mõnele ehk isegi keeruline mõista ; selle kompenseerivad aga näitlejate ennastületav mäng ja Hardi Volmeri kunstiline kujundus.

Neile, kes ihkavad midagi tõeliselt erilist unustamaks halli argipäeva, soovitan sukelduda paariks tunniks Samsade pereellu ning vaadata ära hirmuäratav metamorfoos.

Evelin Tiitsaar

Sport Sport Sport

23. oktoobril kogunesid MRG võimlasse võrk- ja korvpallivõistlusi jälgima kolme kooli (HTG, MRG, MHG) spordihuvilised õppurid. Narkonädala raames toimusid seal spordivõistlused, kus treffneristide tegemisi saatis edu.

Esimesena oli võimalus kaasa elada tüdrukute võrkpallimängudele. Südilt mänginud HTG naiskond pidi kahjuks alla vanduma professionaalselt tegutsenud MRG võrkpalluritele. On aga ülim rõõm tõdeda, et tänu publiku suurele toetusele õnnestus kaotusseisust MHG vastu välja rabeleda ja võita lõppkokkuvõttes igati auväärne teine koht.

Olukord oli kardinaalselt teistsugune korvpallis, kus treffneristidele ei leidunud võrdset vastast ning seetõttu vallutati pjedestaali kõrgeim aste. Vaatamata MRG korvpallurite tugevale vastupanule esimesel poolajal õnnestus meie esmakordselt uues koosseisus väljakule tulnud meeskonnal mängu lõpuks vaekauss enda poole kallutada. Vastupidiselt esimesele mängule valitsesid treffneristid kohtumist MHG-ga täielikult ning esikoht oligi toodud Hugo Treffneri Gümnaasiumisse.

Selle kõige põhjal võib öelda, et meie kooli vaim, vaimsus ja võidujanu on endiselt suurim ning meie tulevik helge.

Poiste korvpallitulemused:

X	HTG	MHG	MRG
HTG	X	44-17	34-26
MHG	17-44	X	25-22
MRG	26-34	22-25	X

Tüdrukute võrkpallitulemused:

X	HTG	MHG	MRG
HTG	X	2-0	0-2
MHG	0-2	X	0-2
MRG	2-0	2-0	X

Evelin Tiitsaar & Siim Sikkut

The X-Files

Midagi sellist oli oodata juba peale Mulderi ja Scully saaga esimest hooaega Suure Lombi taha jäävates telepurkides. Oli vaid aja küsimus, millal see ülipopulaarne ja 90ndate religiooniks kutsutud seriaal kinolinale jõuab.

Käesoleval aastal täituski miljonite (vahest isegi miljardite) inimeste unistus – “The X-Files” ehk emakeeli “Salatoimikud” õhutasid suure ekraani vahendusel inimesi võitlema oma tulevikuga. Chris Carter, Mulderi ja Scully vaimne isa, väntas kahe FBI agendi seiklustest mängufilmi, mis töötab kujuneda läbi aegade üheks vaadatuimaks. Põhjus peitub selles, et kõik need inimesed (mina nende seas), kes iga nädal end teatud päeval ja teatud tunnil teleka ette seavad, ei jäta kindlasti ka kinno minemata.

Omapärase huumoriga Mulder ja alatasa skeptiline Scully köidavad oma tegutsemisega kõiki,

vaatamata vanusele, soole, rassile või veel mingile muule tunnusele. Inimkond on alati tahtnud uskuda teispoosusesse-tundmatusesse väljaspool Maad, mõnede inimeste erakordsetesse võimete, võimude vandenõudesse – kõigesse, mis on müstiline ja ebataoline, meile palja silmaga nähtamatu ja ka mõistmatu. Me ei pruugi seda avalikult tunnustada, aga vähemalt alateadvuses selline uudishimu eksisteerib. See konkreetne seriaal avab seni raudselt lukustatud ukse mängleva kergusega. Suurepärase operaatoritöö, grimm ja efektid koos ideaalse muusikavalikuga panevad meid uskuma, et võib-olla polegi kõik nii must-valge kui seni on tundunud.

Selline on ka “X-Files – The Movie”, ta on nagu pikemaksvenitatud seeria, millel juures ka mõned mängufilmile ainuomased tunnused. Seal kujutati jääb kuskile viienda-kuuenda

tootmisperioodi seeriade vahele. Meil TV 3-s on praegu jooksmas kolmas periood ja seetõttu võib mõnele sünnisele vaatajale tunduda osa kohti filmist natuke segastena. Kuid tegelikult on tegemist meile tuttavate “Salatoimikutega” – suvalisest ja pealtnäha tavalisest intsidendist hargneb lahti globaalne, õigemini küll dimensionaalne (kaasatud

Fox Mulder ja Dana Scully- meie ajastu kultuuri Romeo ja Julia- armastajad, kellest ei saa eales paari.

on ka tulnukad) vandenõu, milles osalejatele pole miski püha ega võimatu. Agendipaar käib läbi lumest, jääst, tulest, maisipõllult ja oh imet – on lõpuks ikkagi täie tervise juures. Ning nagu juba traditsiooniks on saanud – iga kerkinud küsimuse uurimine tõstatab üles ja jätab õhku rippuma vähemalt kaks uut.

Minu jaoks oli “Salatoimikute” filmiversioon omapäraseks tagasivaateks seninähtud seeriatele. Oli äratundmisrõõmu Mulderi ja Scully repliikides, tegelaskujudes, ideedes – seal oli killukesi pea kõigist Eesti vaatajale juba tuttavatest osadest. Ning siis muidugi teineteist peensusteni täiendavad Fox Mulder ja Dana Scully, kes on nagu meie ajastu kultuuri Romeo ja Julia – armastajad, kellest ei saa eales paari. Nende vaheline elekter on tajutav juba esimesest stseenist peale. Nad on inimesed, kes on jäagitud pühendunud

oma tööle, nende igapäevatöös on tähtsal kohal Internet ja mobiiltelefonid, riietus on ametlik – tõelised oma generatsiooni esindajad. Kuid see, mis teeb nende koostöö tõeliselt nauditavaks vaatamänguks, on dialoog. Mulderi ja Scully teineteisele suunatud laused koosnevad *inside joke*’idest ja vihjetest, millest saavad aru vaid asjaosalised ja vaataja. Tähtsal kohal on teineteise veenmine: Mulder üritab Scullyle selgeks teha, et vahel ei saa kõike seletada teaduslikult, vaid peab lähenema avatuma meelega ning vastupidi. Nümmoodi midagi tõestada üritades leiavad nad alati õige niidiotsa või lahenduse. Reeglina on selleks Mulderi fantaasialend, millel on juures mõned Scully mõtlemise teaduslikud nüansid.

Kuid lõplikke vastuseid ei leia nad kunagi. Alati jõuavad saladuslikud NEMAD oluliseimad jäljed hävitadaenne, kui meie kangelasid kohale jõuavad, ning taaskord jääb tõe avalikustamata. Ent Mulder ja Scully ei anna alla. THE TRUTH IS STILL OUT THERE...

Süüm Sikkut

Ristsõna lk. 12

Lahendus:

91	75	29	97	45	99	77	95	93
----	----	----	----	----	----	----	----	----

NIMI: UVE SAAR

KLASS: ???

Lõika see talomg välja ja pista
MILANGU postkasti.

Võid võita auhinna!

Eelmise ristsõna vastus: TÖNIS
LUKAS

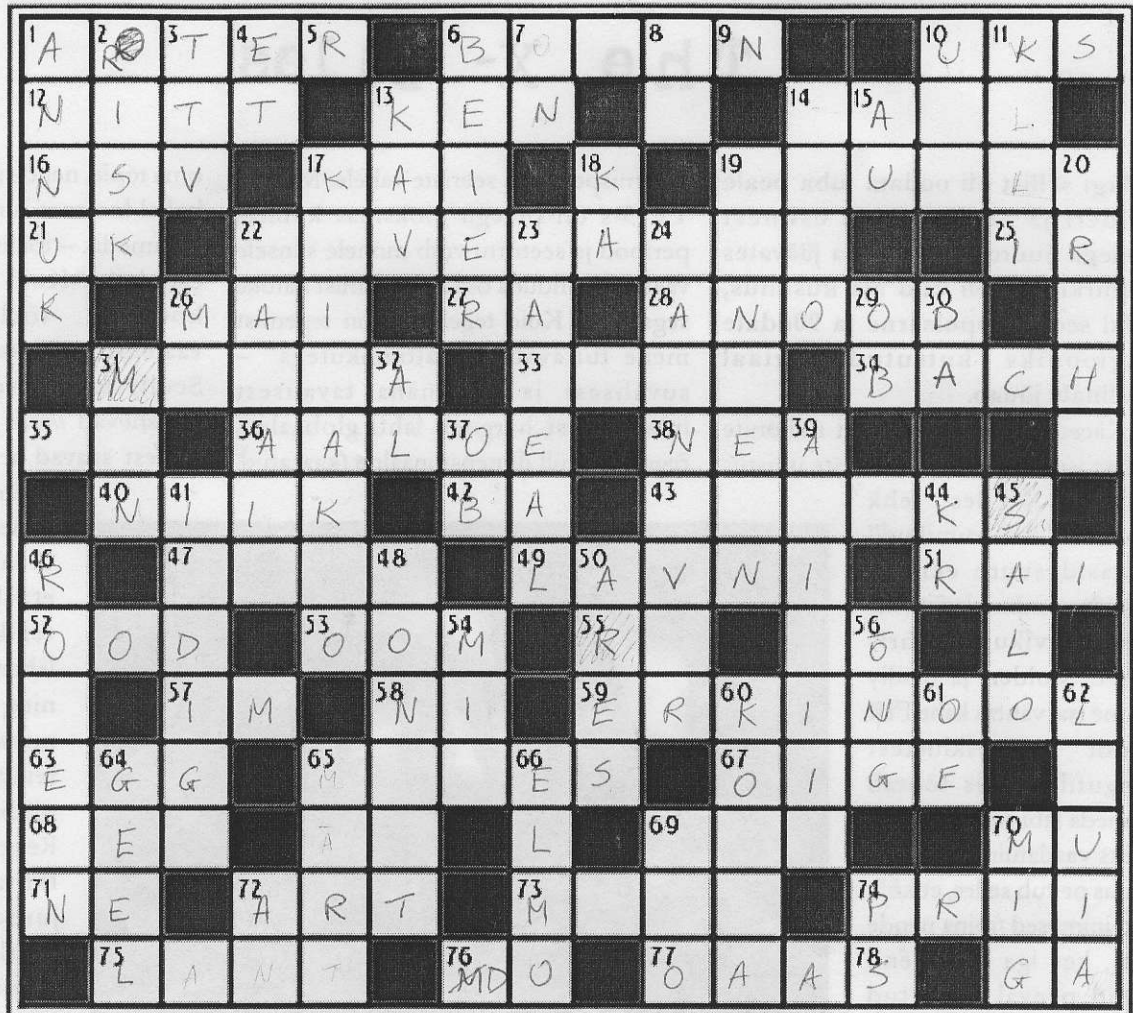
Auhinna võitis RAINA REILJAN (Te)

ALLA:

1. õpetaja HTG- s (perek.n)
2. oht
3. tesla + televisioon
4. sidesõna
5. raadius
6. õpetaja HTG- s (perek.n)
7. ...edasi
8. noot
9. lämmastik
10. vaasisarnane anum
11. nisu
13. Kesk - Aafrika Vabariik
14. Hera (roomlastel)
15. kuld
17. Soome lauljatar
18. samuti
19. kõikidele jumalatele pühendatud tempel
20. Eesti poistebänd
22. Rooma provints
23. kodustatud metsveis Indias
24. linn Saksamaal
29. jõgi Venemaal
30. jah (vene keeles)
31. aga (rootsi keeles)
32. alumiinium
37. inglise nael (kaaluühik)
39. fenüülamiin
41. sinine värvaine
44. kroon
45. õpetaja HTG- s (perek.n)
46. kelgutama (saksa keeles)
48. Itaaliast pärit luulevorm
50. Kreeka sõjajumal
54. minu (rootsi keeles)
56. abiks kalastamisel
60. vanaaegne keelpill, levis Ukrainas
61. õrstedi tähis
62. päikesekuningas ... XVI
64. sültjas tardunud mass
65. õpetaja HTG- s (nimi)
66. näitleja ... Nüganen
69. võrd-, sama-
70. mind (rootsi keeles)
74. peale selle
76. 500 (rooma nr.)

PAREMALE:

1. soon, mille kaudu veri väljub südamest
6. karu (rootsi keeles)
10. toa osa
12. füüsikaline heledusühik
13. Barbie boyfriend
14. asehaldur keskaja Norras & Rootsis
16. Nõukogude Sotsialistlik Vabariik
17. sadamachitis
19. 3...sõda (Kartaago & Rooma vahel)
21. Ukraina
22. Depeche Mode'i liige (nimi + perek.n)

25. iriidium
26. kuu
27. raadium
28. vooluallika positiivne poolus
31. meelelise maailma petikuis, illusoorus
33. dramaatika zhanr
34. helilooja (perek.n)
35. noot
36. ilutaim Lõuna - Aafrikast
38. siuna
40. nõnda + kaalium
42. baarium
43. küüs (kreeka keeles)
46. Reaumur
47. templi siseehitis
49. Lõuna - Aafrika Vabariik + nikkel
51. kala
52. ülistuslaul
53. elektritakistuse ühik

55. noot
57. sees (saksa keeles)
58. nikkel
59. Eesti kümnevõistleja (nimi + perek.n)
63. muna (inglise keeles)
65. Ülem - Egiptuse valitseja (3000 a.e.Kr.)
67. ... ja vasemba (rahvatants)
68. Giovanni di Medici ilmalik nimi (... X)
69. poeg (araabia keeles)
70. minu
71. neoon
72. kunst (inglise keeles)
73. Kristiina Heinmets
74. vaba
75. kalastamisel abiks
76. noot
77. kõrbesaar
78. gausi tähis

Vastusetalong lk.13

T	A	M	M	S	A	A	R	E
3	15	26	31	45	50	72	55	69

Õpetajate killud

"Ärge tapke naist raskete majapidamistöodega, las teeb seda parem elekter."

Madis Reemann

"Noh mis teie siin siis nusserdate?"

Madis Reemann

"Mõistetav? Vaevalt. Ise ka ei saa aru."

Tarmo Ainsaar

"Suremus on surmajuhude arv aastas 1000 elaniku kohta. Keegi ei kirjuta mulle laipade arv."

Ülle Seevri

"Õpetaja ei ole normaalne inimene, ta on kiiksuga."

Tiina Annuk

"Mina laulan si-pohmell mažooris ja u-duuris"

Ene Veenpere

"Mõnda võib see kunst ka seksuaalselt erutada, mind isiklikult mitte..."

Priidu Beier

"Igal mõõtühikul on talle vastavad kordsed. Sellist asja nagu kilobeib pole ju ka olemas."

Tarmo Ainsaar

"Ctrl-t nagu tõbras. Ctrl-n nagu nõme."

Märt Kask

"Mina olin värsked kui kurgike."

Helgi Tering

"Aga mikrolaineahju kiirgus?"
Kokassaar: "Üldiselt rasedaid mikrolaineahju ei panda."

Õpilane: "Milleks meile neid vektoreid vaja läheb?"

Jukk: "No näiteks, kui te geograafiat õppima lähete..."

Õpilane: "Aga me oleme ju bioloogid!"

Jukk: "Teie uurite vektoritega seda, kuidas kõps üle maksa läheb."